

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան ... 12 ֆր.

Վեցամսեայ ... 6 «

ՍՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծախով

Տարեկան ... 14 ֆր.

Վեցամսեայ ... 7 ֆր.

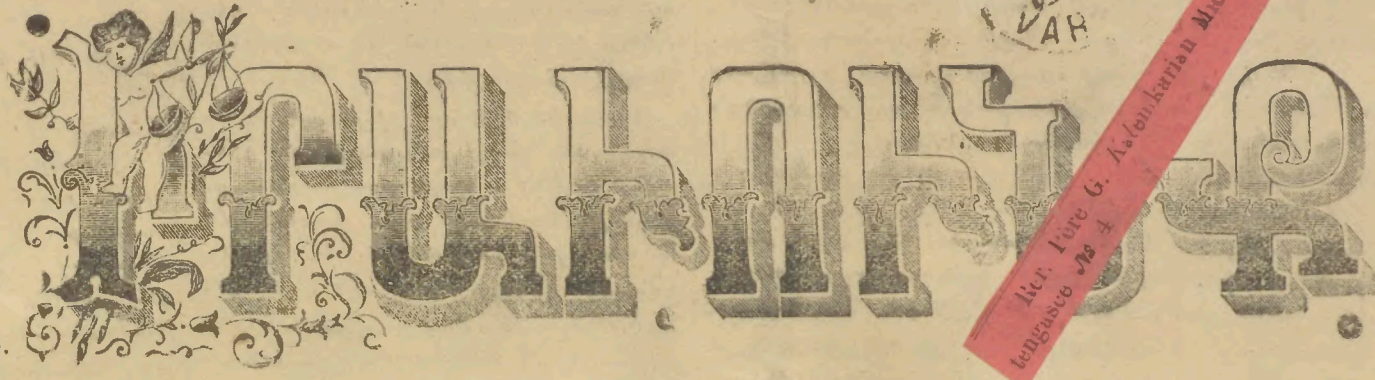
ՍՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60

Վեցամսեայ 1.50 ծախով

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ծանուցման ուր
20 սահման

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ս Զ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Մ Գ Ա Վ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐ ԿՈՒԻ Ս ՈՒՆ ԿՈՒՐ ԿՈՒՐ ԵՆ ՀԱՐԱՐ

ՀԱՍՏԷ

Redaction du journal

Ir vounk

VARNA (Bulgaria)

Редация

НАВѢСТНИКЪ

Иравунк

ВАРНА

Կրտսրութեան եւ չն
տրտիր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Թանկ մէջ կը կարգաւորուի հետեւեւ
ն ու լուրերը :

Ազատական երեսփոխան և
Անգլո-հայկական Բնակչութեան
Նախագահ Մ. Սթեֆանյանը մար-
քիզ տը Լանտաութիէն նամակ մը
ստացաւ Մուշի գաւառին կայու-
թեան մասին : Լորտը կըսէ

« Մուշի անգլիական գեր հիւ-
պատոսի յուլիս 6 թուական տե-
ղեկագրէն կը հասկցուի թէ այդ
գաւառի կայութեանը զգալապէս
մեղմացած է : Գեր-հիւպատոսը
կ'իմացնէ, թէ թիւրք կառավա-
րաւորներ ջանացել են օգնելու
փախստականներու պէտքերուն
որոնք իրենց տեղերը վերա-
դարձած են, թէ պաշտօնեայ մը
կարգաւորած է հոկեւտ համար ան-
ոնց գիւղերու մէջ տեղաւորուելու
գործին, թէ վաղին ձերբակալել
կաշխատի շատ հաշակաւոր Բիւրսո
մը և ուրիշ չարագործներ » :

Թանկ այս նամակին տակ կա-
ւելցնէ անմիջապէս հետեւեւ
տպերը

« Բնդհանրապէս, մենք ըն-
դունեցանք Տփղիսէ հեռագիր
մը, որ կ'իմացնէ թէ ֆրանսա-
կան և անգլիական հիւպատոս-
ները հեռացած են Մուշէն, ա-
ռաջինը վան և երկրորդը Բա-
ղէշ երթալու համար : Ուստի
հայ ժողովուրդը կրկին պաշը-
պօզութներու ձեռքը կը մնայ և
ոչ մէկ փոփոխութիւն չէ եղած
մեղմացներու Հայոց ճակատա-
գիրը : Եւրոպական հիւպատոս-
ներու ներկայութիւնը կրկին
քիչ մը կը վախցնէր մարդաս-
պանները, մանաւանդ ֆրանսա-
կանինը, որ ամէն կարելի մի-
ջոց ի գործ կը դնէր թշուառ-
ները փոփոխելու համար :

ՅԱՅԹ ԼՐԱՂԻՆ

(մասնաւոր հեռագիր)

Պերլին 8 օգոստոս

Կ. Պոլսէն կ'իմացունեն « Պեր-
լինէր Թանկալաթ » լրագրին :
Հասցէյ արուստեանին մէջ Հա-

յու մը ստանէն ու ժամակի ուսմ-
բերով լեցուն երկու անտակ
գտնուեցան :

Շատ մ. ձերբակալութիւններ
տեղի ունեցան պոլսական երէն
և հայերէն :

Խոտորէի թերթին մէջ հետեւե-
ւալ տպերը կը կարգաւորուի :
« Հայկական եկեղեցւոյ պե-
տը, էջմիածնի կաթողիկոսը,
պատուիրակութիւն մը զրկած
է բողոքելու համար Պէտլինի
դաշնագիրը ստորագրող պետու-
թիւններուն : Կաթողիկոսը պե-
տութիւններէն կը պահանջէ
խոտորէի բոլոր գործադրութիւնը
զաւթած ինչքերու հատուցումը
ազատ երթեւեկութիւն երկրին
մէջ ու երկրէն դուրս, ընդհա-
նուր ներում, ազատութիւն բո-
ղոքելու անիրաւութեանց դէմ,
Բուրսոյ և Զէրքէզներու դէմ
օրինապէս պաշտպանուելու իրա-
ւունքի յարգումը և խառնացում
բարենորոգումներու գործադրու-
թիւնը » :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԽՈՒՐԿՆԵՐԱՆՆԵՐԸ

Գահիրէի մէջ Լսարան-Բնակարան
մ'ունենք, որ այս աստի մեծ ժողովու-
րականութիւնը շահեցաւ իր պարտի-
ւար սարքած երկկուսեան հաւաքով-
ներով, որոնք այնքան սերտորէն կը
համապատասխանեն ընթերցարանի մը
վեհ կոչումին :

Պարբերաբար կըսեմ, եւ ոչ թէ չա-
բաթը մէկ կամ երկու անգամ, որով-
հետեւ խոսելու վարժ խոյզ պոլսեան-
ներ կը պոկուին հան, եւ թէ խել
մը սիրամարդային փետուրով սոնքա-
ցող մարդեր, մեծ մասամբ « փառվը-
նի » ներ գոռոզ ու ամբարտաւան
տեսակէն, իրենց « հայ լայնազան
ծիծաղելի ձգտումներուն մէջ » ամօթ
կը սեպեն իրենց համար ժողովրդային
վայրեր յաճախել, շփում ունենալ
ժողովուրդին մեծ զանգուածին հետ
ինչպէս եւ այն համեստ լայն իրենց-
մէ իսկապէս շատ աւելի բարձր գոր-
ծիչներուն հետ, որոնք գործաւոր ազ-
գի մը ցաւագին տառապանքովը կոպ-
րին, ընտանեկան յարկի քաղցրութիւն,

անձնական շահ եւ հանգիստ ոտնա-
կոխ րբաւ : Ափսոս միայն, որ այս
կարգի անձնուրաց գործիչներ՝ քանա-
կով ու որակով՝ շատ փոքրաթիւ են
մեր մէջ, ցատակ սրտոս մը ունե-
համար եւանդով ու խանդով սկսուած
ողողաչէն ձեռնարկներ յաճախ յարա-
տեսութիւն չեն գտներ՝ բազմացում
այդիւնքը ձեռք բերելէ առաջ :

Այդ շահեկան հաւաքովներէն մէ-
կուն մէջ, այս ամիս, որուն այլ
եւայնեակ վերջ, մեր բնահետք վիճա-
րաւ ութեան նիւթն էր, թէ ինչու
տնտեսականներու ու պոլսականները՝
հայուն Մեծ Ազգային Գործակալ օրերուն
մէջ՝ աւելի հայրենասիրական եռանդ
ցոյց տուին ու կուտան, քան թէ
այն խեղճ եղբայրահայր՝ որմէ աւելին
կը սպասուէր, եւ որ, առաջ, բոլոր
պարտաւոր մէջ « անտարբեր, թմրած,
« անամպիտի զաւակ, սրճարանումը, թ-
փոխաւոր երթաւորութիւն »
ամօթալի մակդիրներով մկրտուած է
տաքլուի երկտաւարներու կողմէ :
Ինչպէս իրաւունք չի առն հիմա
պոլսականներ ընթերցողներուն՝ որ
հպարտանան, երբ իրենց ազգասիրու-
թեան հրապուստ արձագանքը խեղ-
բոյ տարակալ դարձած է, հետեւեւ ե-
ղբայրս յոստանին մէջ ու անոր
բարի նախանձը շարժած :

Այդ ազգասիրութիւնը, այդ հայրե-
նասիրական եռանդը մոռէն ճանչնա-
լու պէտք չի կայ. ու եւ գոռով թի
մը « զգտնիական կամ մտաւրակաւ
մակարդակին վրայ գողտիւր մ'ունե-
նալու համար կը բաւէ աչքի սուղեւ
ունեւալ անոր մամուլը, վարժարան-
ները, ինչպէս եւ հայրային բնակեցա-
րանները : Աչքի առջեւ ունեցէք, ո.
բնական համար, Պոլսական մէջ հը-
րատարակուած թերթերը, ու գործնա-
բարեկամեցէք եղբայրական հետ, եւ
Թորոսեանի մը « Արշալոյս » ալ չի
մոռնալու պայմանն » :

Պատակաւոր պօղոյի վեհերը՝ բազ-
մաւոր ցեղերու պէս՝ բոլոր գրած են
հայերու մէջ ամեն տեղ, որոնցմէ
զօրաւորաբար գերծ չէ մնացած պուլ-
կարահայ մամուլը ընդհանրապէս, այդ
պատակաւորները երբեմն խիստ վատն
գաւոր հանգամանքներ առած են,
բայց թէ գաղափարի ազնիւ պայքարն
է ապրիլ կամ մեծնելու կենսական
հարցը, որ կը օրհնուի անոր էջն-
րուն մէջ, ենցում մը կը զգաս, հայ
կեանքը ամեն անգամ պատկերուած
տեսներով հոն, մեծ ամօթ մ'ալ՝ եթէ
պարտաճանաչ եւ չէզոք ձեռք բլա-
րուց համար (այժմ եթէ պատակաւոր
անամէ կ'ունենիր պակաս ըլլային...) :
Իսկ եղբայրահայ մամուլին մէջ գրած
ըլլալու մարտաջն է որ մեծ տեղ մը
դրուած է, եւ որը ջինջ ու պայծառ

հայերին է տեղայն ազգային կեան-
քին :

Ձեռք յիշեք թէ ինչ եղաւ այդ հա-
ւաքովին ներկայ եղողներուն եղբա-
կացութիւնը : Բայց այն վարդապէտն
տպաւորութիւնը՝ զոր իմ մասին ու-
նեցած էր Պոլսական հայոց գործունե-
թեան նկատմամբ, հարկադրեց զիս
չունչս : Վառնա օրինել, այս տարի,
այն մեծ համագումով թէ՛ պանդոկէն
անմիջապէս վերջ՝ փառաւոր ընթերցա-
րան մը պիտի ըլլար յաճախելու վայրու
Օրեր կանցնին, ու ալ ինծի անպէս
կարծել արուեստը թէ վառնա ընթեր-
ցարան չունի, մինչեւ այն օրը որ
բարեկամ մը ընկերակցութեամբ կա-
ռաւորուի « Բարեկէն Սիւնի » ընթեր-
ցարանը, որը բնականաբար իր ներքի-
նով ու արտաքինով չի համապատասխա-
ներ Պոլսական հայոց մասին մեր ունե-
ցած մեծ հաւատքին :

Այդ նեղակալ, շատ համեստ ու
քիչ մ'ալ անպատուաբեր չէնք մէջ,
սիրելի ընթերցող, մեծարաց աչքերով
ու հառաչելով պիտի տեսնես անհա-
մաճայնութեան պիղծ ոգին մեր մէջ
գործած առաջակի աւերումներուն
հետեւեւ :

Բարեկամաբար թէ պարզաբար,
կարգ մը տարբեր համագումի աւեր
ազգայիններ տեսնելով որ « Բարեկէն
Սիւնի » չի գոհացներ ամբողջին պէտքը՝
քանի մը օրերէ ի մեր հիմնած են
նոր ընթերցարան մը, « Հայկական
Բնակեցարան » անունին տակ, համե-
րաշխութեան, անխաղախ գեղե-
ցիկ սկզբունքով, որուն ապացոյցը
հոն է որ՝ Զինգեանին դէմ առ դէմ
պիտի տեսնէք Պետոն, Սերոյ Աղբիւրի,
դէմ Միսոն, Հայրենիքին քով՝ գրա-
սեղանին վրայ Ձայն Հայրենասիր,
երկառաւոր Հայաստանը, Իրաւուն-
քին քով Շարժումը, եւ ուրիշ ամեն
կարգի թերթեր ու հանգէտներ, փափ-
կանկատութիւն մը որ չիմ գիտեր ին-
չու չէ յարգում « Բարեկէն Սիւնի »
կողմէ :

Պէտք չեմ տեսնել այլեւս
ճանրանալու այդ հաստատութիւննե-
րու անհրաժեշտութեանը վրայ, քանի
որ անոնց կաւորութիւնը զգացուած
ու անոր գոհացում տրուած է վառ-
նալ մէջ : Իւր այցելու միայն,
պարտք համարեցի ինքզինքիս շատ
տկուր գրչովս քաջալերել սկսուած
ձեռնարկները, գնահատել եղած ջան-
քերը, հրաւիրել վառնալ ընթերցող-
ներս որ իրենց լուսման չի խնային այս
հաստատութիւններուն, մաղթելով որ
այդ հաստատութիւնները քիչ ժամանա-
կէն մի հաս եւ մի հովիւ ըլլան, քա-
նի որ վառնալ համար երկու ընթեր-
ցարաններու պէտք չկայ, եւ ոչ ալ
աւելորդ—մախսերուն :

թէ ոմանց լուրը ծառայողներ չի նշանակեր, այլ ցեղին քար չը նետելու փոփանկատութիւնը գիրքնա լուրը ցած է. կրնաք այդպիսիներուն դիմել եւ կարծիքներն առնել, եթէ հաճին տալ: Իսկ մեր համարձակ խօսիլ եւ քննադատելը՝ ազգին մօրմոյն վրայ քանկութեամբ մտնելով՝ վերջը բռնակալ համար:

Եւ այդ վերաբուժական գործողութիւնը Միտիկեան սեղանին վրայ կարելի պիտի ըլլայ կատարել: Անգամահատուկիք քոստաներն են որ այդ սեղանին մասնակց չեն ուզեր եւ այսպէս իրենց գոյութիւնը կը քաշկռտեն միտիկեան չնորհիւ եւ ազգին պըխուն ազգա ստեղծելու ու զայն շահագործելու խորամանկութեամբ: Բայց պէտք է վերջ տալ այս գրութեան:

Այլեւս լուրը, մանաւանդ գիտակցաբար լուրը ձեզսակցութիւն է:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏԻԳՐԱՆԻՆԵՐՏ ցի Արարան Սահակեան բարձրական ազգայինը մեռնելէն առաջ Ամերիկայի Պոյտ ընկերութեան 80,000 տոլար կտակեր էր հիմակ ալ կիմուցուի թէ նոյն բարձրական հայը քանի մը հազար ոսկի եւս կտակած է իր ծննդավայրին, Տիգրանակերտի մէջ հիւանդանոց մը կառուցանելու հայոց համար, առանց յարանուանական խարուժեան կտակակատար նշանակելու և Պոյտ ընկերութիւնը:

ՄԱՆՁԵՍԹԻՐ Ի ծանօթ հայ գրամատենէն Տ. Մարտիրոս Թոգլատեան մեռած է: Հակառակ իր համբաւեալ հարստութեան ու է կտակի ձայն չը լուրը պեռ: Քանի մը տարի առաջ կը խօսուէր հանդուցեալի համար

թէ մտադիր է Առեւտրական վարժարան մը հաստատել հայ ուսանողներու համար: Այս խօսքը լուրեցում ու մոռցուեցաւ: Բիշօրեր յետոյ իրեն առնուն ալ պիտի մոռցուի, եթէ իր յիշատակը յաւերժացնուի կը լուր լան մը չը ձգեց ազգին:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԷ հաւ հասած է Տ. Մաշտոց վարդապետ եւ իր առաջին գործը եղած է երեկ գիշեր Րիկայի պարտէզը ուղեւեր Նատէժտա խուճին ներկայացուցիւ գիտելու համար:

—Անշախտաւ աղջկան մը հետ ամուսնացող յիսնամեայ մէկը քանի մը ամիս յետոյ իր գեւառտի կիներ ձգելով ուրիշի մը հետ ալ պատկուած ըլլալը հաստատուելով, կրնա փոքր ուր չած է լուծել պատկը եւ կնոջ արտօնել կրկին ամուսնութիւն: Իսկ մարդը եւ իր նոր կինը զըրկել եկեղեցական հաղորդակցութեան: Նաեւ երկրորդ պատկը կատարող քահանայն զոնել ու պատժող ենթարկել:

ՁՄԻՒՌՆԻՈՅ մէջ Տ. Կոստան Սուքիասեան 2500 ոսկի իր քրոնակէն ծախսելով ազգային կառուած մը վերանորոգելու պատրաստակալութիւն յայտնել է:

ՏԻԳՐԱՆ փաշա Ապրօ՝ որ Եգիպտոսի արտաքին գործոց նախարար եղած էր, եւ հայոց երեսփոխորդը առնեալեալ, մեռած է Պրանսայի շերտակներուն մէջ ֆրանսական թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին անոր վրայ:

ԽՆԴՐԱՆԵՔ ՄԸ

Վասնայի մէջ նոր բացուած «Հայկ» յիկանոն ընթերցողներու վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր պարտաստ մանկան հայ թերթերու եւ հանդեսներու Պատ. հիմագործութիւններէն, որպէսզի բարեհաճին մի մի օրինակ իրենց հրատարակութիւններէն ուղարկել ընթերցարանին, կանխաւ ընդունելով մեր Շնորհալուրթի խնդրը:

Հասցէ
Հայկական Ընթերցարան
Փողոց «Տրակտման» թիւ 8
Ի Դիմաց Վարչութեան
Առնագիրը Առնագիր
Ս. Երկեան Յ. Կ. Ճանկիրեան

ԹԻՐԻԲԱՆ ԿՐԵԱՅ ԱՊՐԻԼ

Ոգրացեալ Տիգրան Երկաթի այս հատակէց ուսումնասիրութիւնը Ժըրմաներէն հայերէնի թարգմանուած ու գրքի ձեւով տպագրուած կը ծախուի գրողական Տ. Ա. Զարպանէի քով:

Դին 1 ֆր., հատկութիւն յատկացուած է Զէյթունի օրերուն:

Ե Օ Ռ Օ Բ Է Ն

Յրանկերէն միջազգային շարքս քերք
Նշանաւոր գրագէտներու խումբի վարչութեամբ հրատարակուող այս շաբաթականը կը պաշտպանէ բոլոր հարաւորապէս փոքրագոյններու իրաւունքը լուրջ եւ բազմակողմանի հետախնդար գրուած յօդուածներով:
Դինն տա եկան 15 եւ վեցամսեայ 8 ֆր.
Խնդրողին իւր նմոյշ օրինակ մը ձրի կը դրկէ:
Հասցէն
Վարչութիւն «Եռօրեակ»
Յ. Տօֆին փողոց
ԲԱՐԻՋ 6 րդ.

ՀԱՅԿԱԶԱՆ ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Կրթարանս իր Զրգ Տարեգրանը կը սկսի յատկապէս Սեպտ. 2 ին, հինգ շաբթի օր: Այս տարի տար գիշերօթիկներու համար միայն տեղ ունինք: Պայմաններուն ստան հաճեցէք գիմել Տնօրէնին:
Յ. Ե. ԵԱՐՏԸՄԵԱՆ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

Քանի մը ամիս առաջ լուր տեսնող այս տետրակը կը վաճառուի Տ. Կարապետ Ազնաւորեանի քով ի Շուշու: Դինն է 50 սանդղով:

ԾԱՆՈԹ ԳԻՐԿԵՐ

ԾԱՆՈԹԱՐՏ Ա. հատոր (162 էջ) 1 ֆր. « Բ. « (133 էջ) 2 ֆր.
ՆՈՐ ԵՐԿԱՐԱՆ կամ ՄՐԹՈՒՆՋ ՀԱՅԿԱԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԳ անգամ տպագրուած եւ ճոխացած. Դին 1 ֆր.
ՆԵՏԱ կը պատկերացնէ Պուլկարեանի նիստ ու կացը ու թուրքերէ կը տառապանք անոնց ազատութիւնէն առաջ. Դին 50 սանդղով
ՀԱՅԿԱԶԱՆԻ ՁԱՔՆԵՐ Պատկեր մը Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն: Զեղչեալ գին 1 ֆր.
Այս գրքերը ստանալու համար գիմել վճարելու «Իրաւունք» ի խմբագրութեան
ՍՕՅԻԱ Տ. Օննիկ Գարսեանի
ՊՈՒԴՐԵՇ Տ. Օննիկ Փափագեանի
եւ Տ. Յ. Պիպեճեանի
ԲՕՆՍՈՒՆՆԵՍ Տ. Սիրակ Մէլիքեանի
ԳԱՀԻՐԷ Տ. Կարապետ Էրզնկացեանի
ԱԼԷԿՍԱՆԴՐԻՍ Տ. Ստեփան Մազմանեանի
ՈՒՍՏՐ (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Յրանդեանի
ՊՕՍԹՈՆ Տ. Ա. Ասքանազի
ՓՐՕՒԼԻՏԷՆՍ Տ. Մ. Տէր Պողոսեանի
ՅԻԶՊՈՒՐԿ Տ. Կ. Մարութեանի

ՆԵՐՍԵՍ ԱՅՏԱՐԱԿԵՑԻ

(Արատապո ած ԲԱՅՄԱՎԷՊ հանդէս)

Սա շատ խելացի գրչի տէր եւ քաջ անձն էր. սա եւս մտերմացաւ ինձ հետ եւ յարգանքով էր վարուած: Երբ մտնուի Աղեքսանդր Ա. կայսեր սիրելին էր: Բէհրուտեան իշխան Վասիլի հայրը մեծ ազդեցութիւն ունէր թիֆլիսի բոլոր հայերի վրայ: Իմ նախորդ առաջնորդները վերայ միշտ իշխել է ինձանից էլ պահանջում էր, որ նախորդներին նման նորա բոլոր պահանջներն եւ էլ կատարեմ ինչ. հպատակութեամբ: Նախորդներս միշտ վերանով են ներկայանել նորան, եւ ինչ ապօրինի եւ անարժան պահանջներ արել է, իսկութեամբ կատարել են: Նորա կամեցողութեամբ շատ անարժան անձանց քահանայ են ձեռնադրել. եւ թիֆլիզի այն ժամանակի քահանայները բոլորովին անկրթ եւ անձաբաժակ անձինք էին: Եւ մեծ ջանքով աշխատում էի վրաստանի վիճակը բարեկարգել եւ տգէտ անձանց քահանայութիւն չը տալ: Իշխան Բէհրուտեանը պահանջում էր ինձանից այդպիսիներին, որոնք անարժան էին քահանայական կոչման եւ պաշտօնին, ձեռնադրել: Որքան աշխատեցի նորան համոզելու, թէ եկեղեցական կանոն-

ներով չէ կարելի անարժան, տգէտ անձանց ձեռնադրել, անկարելի եղաւ. նա սպառնացաւ ինձ, որ եթէ նորա միջնորդութիւնները չը յարգեմ, ինձ ստաջնորդութիւնից կը հրաժարեցնի. եւ կը բացառուեմ արեւի նորա ապօրինի պահանջներին համոզել էր թիֆլիսի Հայ հասարակութեան մեծ մասը բողոքագիր (մանաք) ուղարկել կաթողիկոսին ինձ արձակելու համար: Երբ ինձ յայտնեցին եւ ես ոտուկի լսածիս ճշտութիւնը պնդելով պատմեցի կուսակալ Երմոլովին, թէ իշխան Բէհրուտեանը արեւելաթի է լինում ինձ յո՞ւստաջնորդական պաշտօնս կատարելու. ինձ հարկադրում է ըստ իւր զանկութեան անարժան մարդկանց քահանայ ձեռնադրել եւ փրկելով իրան ներկայանալ եւ հասարակութիւնը բողոք է ուղարկել Էջմիածին ինձ պաշտօնակ անելու եւ այն: Երմոլովին ասաց « Ես նորան աքսորել կտամ Կովկասից ». ես պատասխանեցի. « Այդ շատ խիստ միջոց է եւ իմ կոչման անվայել. ես իրեւ չովս պարտաւոր եմ ինձ յանձնած հօտի մի ժողովել եւ ոչ թէ աւերթ լինել նորանց աքսորման եւ ցրուելուն »: Նա հարցրեց. « Ապա ինչ միջոցով նորան զսպել կարելի կը լինի »: Ասացի. « Նորանից ստորագրութիւն առէք, որ այսուհետեւ չհամարձակի Հայոց եկեղեցական գործերի կառավարութեան խառնուելու, այդքանը բաւական է »: Նոյն միջոցին կանչել տուեց ոստիկանապետին եւ խստութեամբ հրամայեց չուստափոյթ կանչել ոստիկանական կառա-

վարաֆան իշխան Բէհրուտեանին եւ նորանից ստորագրութիւն առնել վերոգրեալ բովանդակութեամբ, իրեւ կուսակալի հրաման. եւ յայտնել, որ հակառակ դէպքում կենթարկուի օրինական խիստ պատիւ: Ոստիկանապետը նոյն օրը կանչել էր Բէհրութեանին եւ յայտնելով Երմոլովի հրամանը՝ առել էր նորանից պահանջուած ստորագրութիւնը: Երբ որ այս տեսակ ստորագրութեամբ պարտաւորվին, այնուհետեւ նա լուր ու մուշ մնաց. էլ չէր խառնուում իմ գործերին: Թէ եւ ես այնուհետեւ էլ միշտ յարգանքով էի վերաբերում դէպ ի նա, սակայն ինքն աւանդել էր իւր սերնդին վրէժներով լինել ինձանից եւ նրանք յետոյ հետեւեցին կատարելու այդ աւանդը:

Էջմիածնից հեռանալուցս յետոյ շատ տարիներ չանցած՝ խաճալի Եփրեմ կ'օթողեկոնն եւ նորա շրջապատող անձինք իրանց անկանոն եւ անհաշիւ ընթացքով Էջմիածնի դանձարանը գատորկելուց վերջը ծանր ստիկոսիքներով պարտքեր անելով՝ ենթարկեցին Աթոք Վարսիկ վաճառականների պահանջներին, այնպէս որ ստիպուած պարտապահանջներէն՝ կաթողիկոսը գաղտնի խոյս տուեց Էջմիածնից եւ եկաւ Շուշի քաղաքը, Ռուսաց սրբապետութիւնը:

(Շարունակելի)

ԲԵՃԱ

Սենյեի հալիէյէնին եւտինճի ալը պիթմէքտէ օլտըզընը Իիշի նազարա ալարագ, մէօճթէրէմ ապօնէլէրիմիլին կազէթա պէտէլինի կէօնտէրմէլէրի րէճա օլունուր :

Նոյնպէս Ռուսիայի եգիպտոսի եւ Ամերիկայի մեր դործա-կալներէն կը խնդրենք որ վըճարողներու հաշիւները վաւթացնեն, որպէսզի գիտնանք թէ որոնք են չը վճարողները եւ ըստ այնմ վարուինք անոնց հետ :

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Խանըն թիֆլիսէն ալտըզը պիթ թէլէկրաֆ իւզրէ, Մուշտա պուլընան ֆրանսըզ վէ ինկիլիզ գօնսօլտարը կիթմիշէր տիրէօյլէքի էրմէնիլէրին աճալը մաղտուրէսին պիր խաֆիֆիկ հասըլ օլմագըզըն, անլէրի թէք-րար զատտար հիւքիւմէթին էլինտէ պըրագմըշլար :

— Սթանպուլտա Խան քէօյտէ պիր էրմէնիլին խանէսինտէն տիրաթիթ պօմպալարը իլէ տօլու իքի սանտըգ պուլընմըշ վէպու սէպէպլէ պիր թագըմ էրմէնիլէր վէ պուլկարլար տէրաէսթ օլընմըշ օլտըզը Չայրա պիլ-սիրիլմիշ տիր :

— Վաշինկիթօնտա շայի օլտըզը իւզրէ, Պերլին ահանմէսի-նի իմզալամըշ օլան տէվլէթլէ-րին էքսէրիսի Ս. Ամերիկանըն իտաալարընը Պապը Ալէյէ գա-պուլ իթթիլմէք իշիւն թէվա-սիւթ իտէրէք, Ամերիկանըն ճէպը իսթիմալ իթմէսինէ մահէլ պըրագմալաւար ըմըշ :

— Վաշինկիթօն 28 յուլիս — էր-մէնի գըրկընլարը էստաալընտա միւթէզարուր օլան Ամերիկա թապալարըն զարալարընը թիւրք հիւքիւմէթի թագմին իթմէք իսթմէտիլի հալտէ գա-թի միւնստէպաթ իտիլմէսինի վաշինկիթօն մէճլիսի վիւքէլաաը թահթը գարարա ալտը :

— Մանասթըր վիլայէթինին Կօթիլար գաղասընտա Արնա-վուտ չէթալարը պուլկար քէօյ-լէրի հիւճուլա զատտարլըզլար իճրա իթմէքտէ ի օլտըգ-լարը, տաղտա 10 չօպան գաթլ իտուպ գօյունլարը սիւր-տիւքլէրի վէ պիր զէնկին պուլ-կարլարը տաղա պըրարագ՝ ճէ-սիմ մէպլալար թալէպ իթաթ-լէրի «Տընէվնիկ» է Մանասթըր-տան պիլտիրիլմիշ տիր :

— Նունանիսթանտան Բում չէ-թէլէրի Սէր սանճաղընա կիր-միշէն : Պուլարըն մագսէտի Բում Բաթրիգ հանէսինին թահ-թը իտարէսինէ կիրմէք իսթէ-մէյէն պուլկար պէօյիկէրինի գաթլ իթմէք իմիշ :

ԲՈՒՍԻԱ

Կապկառիանըն Սիւրմէլի գա-զասընըն գալմագամը Պօլուլըն-քի իկտիրտէ չարաը իշինտէ կիւնուիւզ գաթլ օլընտը, գաթիլ գաչմըշ տըր :

— Պագուտա գօրէյա պաշ կէօն-թէրմիշ օլմալլէ, Պաթուստան վէ տիկէր Գարա տէնիզ րուս իս-քէլէլէրինտէն չրգան վարօրլար մուայէնէ օլընաճագլար :

ԲՈՒՍԻԱ

Սէնտիտէ թէպտիլի հալաոտա պուլընան օսմանը էլլիսի Գեա-զիմ պէյ Սթանպուլտան ալտըզը միւսթաճէլ պիր էմիր իւզրէ, Պուզրէյէ ալտէթ իթմիշ տիր, Կէօնա՝ թիւրքլէրտէն միւթէ-չէքիլ պիր իսթիլալ շիրքէթի Բուսանիտա թէշքիլ օլընմըշ վէ միւզիլ իլաննալմէլէր տաղըթ-մըշ օլտըզընտան, միւթէճաաըր-լարընը պուլմագ իշիւն Գեազիմ պէյ լազըմ՝ Կէլէն թէտպիլլէրի էլէ ալաճագ տըր, Թիւրքիտան կիտէն Եօլճըլար իւզէրինէ զիյա-տէ աըգգաթ պաշլարըշ տր :

Թ Ի Պ Ի Թ

Չին իմքէրաթօրըզընա նիմ-թապի թիպէթ էյալէթինտէ պիր վազըլթտան պէրու Հինտիա-ինկիլիզ տաաքիլի ալէլիաթտա պուլընուպ, պիր գաշ տէֆալար հէրլիլէր իլէ վաւրուշմուշ վէ հէր պիր տէֆասընտա մուգաթէ-րիլէթլէ իլէլէլմիշ վէ նիհայէթ թիպէթին բարթաթիթ օլան Լաոսա շէհրինի կէլէն կիւն պի-լա միւշքիւլաթ ֆէթիլ իթմիշ տիր, Լաոսա ճիւլարը բէք չօգ մանասթըրլար վէ 20,000 տէն զիյատէ րահիլլէր պուլընուպ, Պուտոպիլլէրին մէրքէլի րու-հանիսի օլմալլէ, բէք էսկի ա-սըրլարտան գալմըշ անթիլա-լար վէ թէվարիլլէր մէվճուտ օլտըզը վէ շիտիլլէր գատար էվ-րուալը էլի թօգանմաաղը վէ օ՝ անթիլալարտան վէ թէվա-րիլլէրտէն պու միւնասիպէթլէ իսթիֆատէ իտիլէպիլէճէկի էվ-րագը հալաոտա եաղըյոր :

Հինալիլէրին պէօյիւք գըսմը, Չինալիլէր վէ ճարօնլըլար էքսէ-րիլէթլէ Պուտտա մէզհէպիլտէն օլմալլէ, պու պիր գաշ էիւզպին էհալինին հիտտէթ վէ խուսումէ-թինէ մահէլ վէրմէմէք իշիւն՝ հէր հալտէ ինկիլիզ տէվլէթի Լամալարըն թէվէտճուհընա նա-յիլ օլմայա չալըշաճագ վէ թաթ-լըլըզլէ մուգատտէն անթիլա-լարտան պէնի պէշէրին իսթի-ֆատէսինէ չալըշաճագ զանի ի-տէրիլ :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Ե Պ Ե

Բէթէրապուրկտան պիլտիրիլ-տիկի իւզրէ, պիր չօգ ճարօն վա-րօրլարը Բօրթ Արթուր գալէսի-նի մուվաֆագիլէթլէ թօրա թութմաշլար, Իցազ գոշլիտիմա նամ ճարօն վարօրը զիյատէսի իլէ խաոարտիտէ օլմաշ :

— Ճարօնլըլար Գուրտ թէքէսի թապիր օլընան մէվգըլը զապթ իթմիշ օլմալլէ, Բօրթ Արթուր գալէսինի գարաոտան տախի ուու-հուլէթլէ թօրա թութապիլլէճէք-լէրինի Տէյլի քէլէկրաֆ իւզըյոր :

— Լօնտօն 28 յուլիս — Տէյլի քէ-լէկրաֆ ըն պէյանը իւզրէ, ալըն 23 սինտէ ճարօնլըլար Բօրթ Ար-թուր իւզէրինէ հիւճուլ իթաթ-լէր . Իքի թարաթըն տօնանմա-լարը տախի մէզքիւր գալկայա իշթիւրաք իթաթլէր, ճարօնլըլա-րըն հիւճուլը պիր գաշ տէֆա կէրի սիւրիւլալ, ճարօնլըլա-րըն թէլէֆաթիլ էվէլիլիտէն զիյատէ օլտու, Բուսլար տախի պիւնտէն զիյատէ թէլէֆաթի վէրտիլլէր, գալկա սապահա գա-տար տէվամ իթտի, օ՝ տէրէճէ շէտիտ գալկա շիտիլլէր գատար օլմալլէր րուր :

— Պէրլինտէ իշիտիլտիկի իւզ-րէ, Պալթիկ տօնանմաաը օգտոտու 3 տէ Եօլա չըգաճագ ըմըշ, իշ-պու տօնանմա 60 սէֆինէլէրտէն միւքէքէչ տիր, 8 զըրհըլ վա-րօր, 9 զըրհըլ քրուալէօր վէ ստիրէ, Պուրլար 60 կիւնտէն Ագուաի ճարգա Եթիլէճէլէր իւշ նապլիլէ վարօրլարը 6 հաթ-թալըգ քէօմիւր վէ 800 ինէկ ի-լէ Եօլա չըգմըշլար :

— Պուշ . Թալկիպուտ ըն թահ-միւնի իւզրէ, օգտոտու նիհայէթի-նէ գատար մէնէրալ Գուրօրաթ-կիւնին թահթըլ էմիրինտէ 400,000 աքէր մէվճուտ պուլընաճագ, Վլատիլօտոթտա պուլընան մէ-նէրալ Լիլիլլիլ ալտըզը էմիր իւզրէ, աքէրլէրի իլէ պէ-րապէր Լիւսօ-Եանկա կիտէճէք Գուրօրաթիլիլին գուլլէթիլի տրթըրմագ լիլիլ, Վլատիլօտո-թըլ եալընըլ աթիլա նայիլ օլան միւճըրմէրին կէօնիլլիլ ալալը-մուհաֆագա իտէճէք իմիշ :

— Մուհարէպէ մոհէլինտէ 30 տէրէճէ սըճագըլը օլտըզը սէ-պէպլէ, ճարօնլըլար Հայլէնիկի ալտըգտան սօնիա պիր ալ ալէ-լիաթը աքէրիլլէլի խաֆիֆիլթ-միշլէր :

Տիկէր թարաֆտան իշար օլըն-տըզը իւզրէ, Բէթէրապուրկ հար-պիլլէ նէզարէթիլտէ իսթիլալ ու թէլաշ արթմըշ տըր, չիւքի Լիւսօ-Եանկա պէօյիւք մուհարէ-պէ պաշլարըշ օլտըզը սէօյլէնի-յոր :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԳՐ ՖԻԱՐ

Լօնտօն 29 յուլիս — Պու կիւն-քի թարիլլէլ Զիֆուտան « Բէյ-թըր » պիլտիրիլտիկի իւզրէ, Օրալա Եթիլէլլէրին շահատէ-թինէ պիւնտէն, 6 առէտ րուս զըրհըլար 5 քրուալէօր վէ թօր-րիլէօրլէր Բօրթ Արթուրտան չըգմըշլար վէ ճարօնլըլար օնլա-րը թաադիպ իթմէքտէ իմիշլէր, ալէնիլ գալկաալ պէքլէնիլմէքտէ տիր :

— Լօնտօն — Թօքիօտան ալը-նան պիր թէլէկրաֆա նազարէն, Բօրթ Արթուրա եաղըն տէնիլ-տէ պէօյիւք պիր միւսաալմէլ վուգու պուլմուշ ֆագաթ սէմէ-րէսի պիլլինմէյոր :

— Թօքիօ (Բէսթի) թալիլէնվան-տան կէլէն րաքօրթլար րուս վէ ճարօն տօնանմաաըլ պէյնիլտէ Բօրթ Արթուրա եաղըն շէտիտ պիր գալկա վուգու պուլապ, Իէքվիդան վէ տիկէր պիր րուս սէֆինէսինին Բօրթ Արթուրա գաշտըզլարըն պիլտիրիլլար : Իշիլիլիլ նամ րուս գօնթըլ-թօրթիլէօր Զիֆուտա գաշապ, չին ալիլալընա թէպիլ օլընմըշ րուս տօնանմաաըն տիկէր գըս-մը վլատիլօտոթա գաշմագ վէ պիլլէլլէք էքքեարընտա ըմըշ :

— Սթանպուլ — Մ. Ամերիկայա Պապը Ալիլինին ճէվապնամէսի եարըն թագաթիլ օլընտագ, Պա-զը թալէպլէրին գապուլ օլընաը-զը սէօյլէնիլլէր :

— Բուս կէօնիլլիլ տօնանմա-նըն Սթանպուլ պօղաղլարընտան կէլմէսի իշիւն րուս տէվլէթի եալընըլ լիտանէն իյգահաթ վէրմէսի իւզէրինէ, Պապը Ալի կէօնիլլիլ վարօրլարըն պիրէր պիրէր կէլմէսինէ միւսաալէ իթ-միշ վէ լազըմ օլան էմիրլէրի վէրմիշ օլտըզընը րուս էլիլիլինէ վէ Բէթէրապուրկա պիր նօթա իլէ պիլտիրիլ : Սէքքիւր վա-րօրլար թիւճար պանտէրալարը թաշըմագտան մաաաա սիլաշ վէ լէվալիլմէթի հարպիլլէ թաշը-մալաճագլար վէ պօղաղլարտան կէլտիքտէն սօնիա տախի հարպ վարօրլարը կիպի թօրալլէ թէճէիլ օլընմալաճագլար ըմըշ :

ԱԼԵԱ ՈՒՆ

Պու տէֆա Փիլիպ լազիլա սօ-րաղընտա Տօք . Պաաննիլլիլ խանէսի գարշուրնտա աշմըշ օլտուգմ տիւք-քեաթտա Շիլլիլ գօլըլ մահուա-թընտան Խաֆըլմըլ կէրէք թօրտան վէ կէրէք փէրաթէնտէ օլարագ ալա վէ օրթա ճինտէն ունլար վէ քէֆէք-լէր սաթմագաալըլ, իշթիլալընա լապէթ պուլըրաճագ գէվաթըն ֆի-յոթմա վէ մալա խոշուտ գալա-ճագլարըն թէլէմին իտէրիլ :

ԷՍՄԵՐ ԻՍՄԱԵԼ
ՎԱՌԱՆ